

Sygn. akt III SK 14/04

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Najwyższy w składzie :

Dnia 17 marca 2005 r.

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maria Tyszel (sprawozdawca)

Protokolant Wanda Cabaj

w sprawie z powództwa

następcy prawnego Zakładu Energetycznego

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o zmianę taryfy,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 17 marca 2005 r.,

kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu
Antymonopolowego

z dnia 6 listopada 2002 r., sygn. akt XVII Ame 133/01,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie - Sądowi Ochrony Konkurencji i
Konsumentów do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu
kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) decyzją z dnia 20 czerwca 2001 r. zatwierdził ustaloną przez Zakład Energetyczny

taryfę dla energii elektrycznej. 1 sierpnia 2001 r. wystąpił w trybie art. 155 k.p.a. do Prezesa URE z wnioskiem o zatwierdzenie zmiany tej taryfy, wobec wzrostu kosztów zakupu energii elektrycznej i usług przesyłowych od których, które zdaniem wnioskodawcy, w stosunku do założeń przyjętych w poprzednim wniosku, zostały oszacowane na kwotę 10.316.300,00 zł.

Prezes URE decyzją z dnia 31 sierpnia 2001 r., DTA-821/2684-C/3/2001/JD, wydaną na podstawie art. 155 k.p.a. i art.: 47 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 30 ust. 1 i art. 45 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 ze zm.), zwanej dalej Prawem energetycznym, po rozpoznaniu wniosku z 1 sierpnia 2001 r., odmówił zatwierdzenia zmiany taryfy. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że niespełna dwumiesięczny okres obowiązywania zatwierdzonej taryfy, ze względu na jej specyfikę, jest okresem zbyt krótkim, aby możliwym było dokonanie przeglądu i wiarygodnej weryfikacji założeń w stosunku do rzeczywistych kosztów i przychodów zarówno w obrocie, jak i dystrybucji energii elektrycznej. Ponadto, Prezes URE zwrócił uwagę na potrzebę ochrony interesów odbiorców energii elektrycznej, obsługiwanych przez dla których zatwierdzenie zmiany taryfy oznaczałoby kolejną, trzecią podwyżkę w roku oraz na okoliczność, że podwyżki cen energii elektrycznej mają istotny wpływ na ogólny wzrost cen, o czym świadczy wywoływany przez nie silny impuls inflacyjny.

W odwołaniu od decyzji Prezesa URE z dnia 31 sierpnia 2001 r., zarzucił jej naruszenie art. 45 ust. 1 pkt 1 Prawa energetycznego poprzez jego niezastosowanie. Domagając się zmiany zaskarżonej decyzji, odwołujący się wskazał na okoliczność, że w wyniku zatwierdzenia przez Prezesa URE nowej taryfy dla od których kupuje energię elektryczną, wzrosły ceny

zakupu tej energii oraz usług przesyłowych, a skoro te dodatkowe koszty nie mogły być wzięte pod uwagę w zatwierdzonej dla [redacted] w dniu 20 czerwca 2001 r. taryfie, toteż słuszny interes prawny [redacted] uzasadnia wnioski o jej zmianę poprzez uwzględnienie wzrostu faktycznie ponoszonych kosztów zakupu energii i korzystania z usługi przesyłowej.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Antymonopolowy wyrokiem z dnia 6 listopada 2002 r., XVII Ame 133/01, oddalił odwołanie [redacted]. W uzasadnieniu wyroku Sąd Antymonopolowy stwierdził, iż powód nie wskazał w rozpoznawanej sprawie, że za zmianą prawomocnej decyzji Prezesa URE przemawiał interes społeczny, co stanowi jedną z przesłanek określonych w art. 155 k.p.a. W ocenie Sądu, powód nie udowodnił podjętych przez siebie działań podczas planowania kosztów swej działalności dla oszacowania planowanych kosztów zakupu energii i usług od [redacted] i nie wykazał, że po jego stronie nastąpił brak możliwości wprowadzenia do umów z tym kontrahentem klauzul, gwarantujących [redacted] z odpowiednim wyprzedzeniem wiedzę co do planów taryfowych

W kasacji od wyroku Sądu Antymonopolowego pełnomocnik ZE zarzucił naruszenie art. 7, art. 22 Konstytucji, art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego i § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i kształtowania taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2001 r., nr 1 poz. 7), zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie taryf, przez ich niezastosowanie oraz art. 49 Prawa energetycznego, art. 155 k.p.a. i § 10 pkt 1 rozporządzenia w sprawie taryf przez ich błędną wykładnię a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy. Okolicznością uzasadniającą, zdaniem skarżącego, rozpoznanie kasacji jest istnienie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do odpowiedzi na pytania: a) czy w przypadku zasadniczego wzrostu kosztów zakupu energii i usług przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się dystrybucją energii elektrycznej dopuszczalna jest zmiana cen i stawek opłat stosowanych przez przedsiębiorstwo, która zapewniłaby mu pokrycie zwiększonych kosztów w trakcie roku taryfowego, przy założeniu, że wzrost kosztów następuje w stosunkach z kontrahentem, od którego przedsiębiorstwo obowiązane jest zakupić określoną ilość energii i który jest monopolistą w zakresie przesyłu energii w sieci wysokiego napięcia, oraz, że

do kalkulacji taryfy przyjmuje się - zgodnie z rozporządzeniem w sprawie taryf - dane planowe; b) czy, w razie pozytywnej odpowiedzi na powyższe zagadnienie, zmiana ma nastąpić w trybie przewidzianym w art. 155 k.p.a., czy raczej przedsiębiorstwo energetyczne powinno wystąpić z wnioskiem o zatwierdzenie nowej taryfy uznając, że okres, na jaki została zatwierdzona poprzednia taryfa uległ skróceniu, na co może wskazywać § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie taryf; c) czy - jeśli zmian cen i stawek opłat taryfowych ma się odbyć w trybie art. 155 k.p.a. - uznanie administracyjne wpisane w konstrukcję tego przepisu jest nieograniczone przepisami prawa materialnego, w tym zwłaszcza art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego.

Skarżący podniósł, ponadto, istnienie rozbieżności w orzecznictwie Sądu Antymonopolowego w kwestii wykładni art. 155 k.p.a. oraz art. 45 ust 1 Prawa energetycznego, która znalazła wyraz w czterech orzeczeniach tego Sądu, z których dwa - pozytywne dla przedsiębiorstw dystrybucyjnych całkowicie pomijają kwestię uznania administracyjnego wynikającego z art. 155 k.p.a., koncentrując się na konieczności umożliwienia Prezesowi URE prowadzenia rentownej działalności gospodarczej i powołując przy tym normę art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego. Pozostałe dwa orzeczenia - niekorzystne dla zakładów energetycznych pomijają art. 45 ust. 1 Prawa energetycznego, opierając się na poglądzie, że organ administracji wyłącznie na podstawie art. 155 k.p.a. bada, czy zmiana decyzji leży w słusznym interesie strony lub interesie publicznym.

W odpowiedzi na kasację, Prezes URE wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy postanowieniem z 9 marca 2004, III SK 14/04, odroczył rozprawę i przekazał powiększonemu składowi Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne: „czy w przypadku wzrostu kosztów zakupu energii elektrycznej i usług przesyłowych od przedsiębiorstwa który wynika z wydanej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzji o zatwierdzeniu dla tego przedsiębiorstwa nowej taryfy wyższych stawek opłat na dany rok, uzasadniona jest zmiana wydanej wcześniej decyzji Prezesa URE zatwierdzającej na ten sam rok

taryfy stawek opłat pobieranych przez przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję na przesyłanie, dystrybucję i obrót energią elektryczną, które zakupuje energię elektryczną i usługi przesyłowe od ..., z tej przyczyny, że przy kalkulowaniu zatwierdzonej już na dany rok taryfy stawek opłat dla tego przedsiębiorstwa energetycznego przyjęte zostały niższe niż planowane (przewidywane) stawki opłat taryfy dla przedsiębiorstwa ... na ten sam okres, aniżeli stawki opłat ustalone na dany rok w taryfie później zatwierdzonej decyzją Prezesa URE dla ... ?"

Uzasadniając powyższe postanowienie, zwykły skład Sądu Najwyższego wskazał na ujawnioną w judykaturze Sądu Najwyższego rozbieżność ocen prawnych w przedstawionej kwestii i w konsekwencji na rozbieżność rozstrzygnięć, podejmowanych przez sądy.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów w dniu 15 czerwca 2004 r. podjął uchwałę, III SZP 2/04, następującej treści: „Wzrost kosztów zakupu energii elektrycznej i usług przesyłowych od Przedsiębiorstwa ..., wynikający z wydanej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzji o zatwierdzeniu dla tego przedsiębiorstwa nowej taryfy wyższych stawek opłat na dany rok, może - na podstawie art. 155 k.p.a. - stanowić okoliczność uzasadniającą zmianę lub uchylenie wydanej wcześniej decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zatwierdzającej na ten sam rok taryfę opłat pobieranych przez przedsiębiorstwo energetyczne, które zakupuje energię elektryczną i usługi przesyłowe od ...”.

Stosownie do art. 393¹⁴ § 2 k.p.c. przytoczona uchwała jest w rozpoznawanej sprawie wiążąca nie tylko w zakresie poglądu prawnego wyrażonego w sentencji. W jej uzasadnieniu, Sąd Najwyższy w powiększonym składzie w podkreślił, że ocena zasadności odwołania od decyzji Prezesa URE odmawiającej zatwierdzenia zmiany taryfy dla energii elektrycznej powinna nastąpić w oparciu o przesłanki interesu społecznego i interesu strony, sformułowane w art. 155 k.p.a. od których przepis ten uzależnia uchylenie lub zmianę decyzji i wskazał na konieczność dokonania ustaleń, czy przesłanki te zostały spełnione. W wyroku Sądu Antymonopolowego (aktualna nazwa: Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) brak jest takich ustaleń; Sąd ograniczył się do powtórzenia

stanowiska przedstawionego w zaskarżonej decyzji a to uniemożliwia Sądowi Najwyższemu podjęcie merytorycznego rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 393¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.

